

Національний університет біоресурсів
і природокористування України

Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
професор _____ В.Д. Шинкарук
“ ” _____ 2019р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Агролісомеліорація”

Спеціальність

Професійна освіта

Курс	– 2
Семестр	– 3
Число кредитів	– 3,0
Лекцій, годин	– 15
Практичні заняття, год.	– 30
Самостійна робота, год.	– 45
Форма звітності	– іспит

РЕКОМЕНДОВАНО

на засіданні кафедри відтворення лісів
та лісових меліорацій

(протокол № 21 від "30" травня 2019 р.)

Завідувач кафедри, професор
_____ В.М. Маурер

Київ – 2019

1. Опис навчальної дисципліни «Агролісомеліорація»

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни пов'язується із необхідністю втілення у життя загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі та специфікою наукового обґрунтування ведення сільського господарства і агролісомеліорації у створених людиною високопродуктивних лісоаграрних екологічних системах.

Завдання навчальної дисципліни – познайомити студентів землевпорядчої спеціальності з різними видами захисних лісових насаджень, які адаптовані до конкретних природно-географічних зон. Навчити: особливостям їхнього розміщення; здійсненню оцінки стану існуючих захисних лісових насаджень, а також елементам проектування недостаючих видів насаджень для ефективного функціонування закінчених систем лісомеліоративних насаджень при ландшафтно-контурній організації території конкретного землекористування та особливостям впорядкування агролісомеліоративних насаджень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- основні поняття про ліс, закони їхнього життя, росту і розвитку;
- види лісомеліоративних насаджень, їх призначення та характеристику;
- особливості агролісомеліоративного впорядкування захисних лісонасаджень. Повинен **вміти**:

- використовувати нормативно-довідкові матеріали для таксації лісу і різних видів лісомеліоративних насаджень з метою оцінки їх стану та виконання ними захисних функцій;
- розв'язувати питання лісовпорядкування та проектування систем лісомеліоративних насаджень.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Загальні відомості про ліс і захисні лісові насадження						
Тема 1. Загальні відомості про ліс і захисні лісові насадження	11	2	4	-	-	5
Тема 2. Основи дендрології, лісівництва, лісової таксації і лісових культур	11	2	4	-	-	5
Тема 3. Лісівничо-таксаційна характеристика лісомеліоративних насаджень	11	2	4	-	-	5
Разом за змістовим модулем 1	33	6	12	-	-	15
Змістовий модуль 2. Лісомеліоративні насадження – складова частина протиерозійної системи						
Тема 4. Полезахисне лісорозведення	16	2	4	-	-	10
Тема 5. Лісомеліоративні насадження – складова частина протиерозійної системи	19	3	6	-	-	10
Тема 6. Основи лісовпорядкування, проектування системи лісомеліоративних насаджень	11	2	4	-	-	5
Тема 7. Озеленення населених міст	11	2	4	-	-	5
Разом за змістовим модулем 3	57	9	18	-	-	30
Усього годин	90	15	30	-	-	45

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Диференціація дерев у насадженнях за характером росту, формою та розмірами стовбурів і крон	4
2	Оцінка продуктивності насаджень, природного зрідження та диференціації дерев	4
3	Морфологічна, екологічна і лісомеліоративна характеристика деревних і кущових порід	4
4	Організаційно-господарські заходи впорядкування території. Виділення ерозійних земельних фондів	4
5	Розміщення полів основної та ґрунтозахисної сівозмін з урахуванням спеціалізації господарства	2
6	Розміщення захисних лісових насаджень на плані землекористування	4
7	Конструкції запроєктованих лісомеліоративних насаджень, добір порід, типи культур, схеми змішування	4
8	Складання відомості запроєктованих насаджень та визначення лісистості території	4
Всього		30

5. Контрольні питання

Контрольні питання до модуля 1 з дисципліни “Агролісомеліорація”

1. Наведіть визначення поняття “ліс”, з його короткою характеристикою.
2. Основні компоненти лісового насадження та їх коротка характеристика.
3. Класифікація дерев за характером їх росту та розвитку (класифікація Крафта).
4. Причини диференціації дерев у лісовому насадженні.
5. У чому полягають відмінності між деревами, які виростили у лісі і вільноростучими?
6. Наведіть морфологічні ознаки за якими описують деревні і кущові породи.
7. Які показники відображають біологічну характеристику деревних і кущових порід ?
8. Розподіл деревних і кущових порід за їх роллю в насадженні.
9. Наведіть екологічні фактори та їх коротку характеристику.
10. Вплив екологічних факторів на ріст і розвиток деревних і кущових порід.
11. Вивченням яких питань займається “лісова меліорація”?
12. Вивченням яких питань займається “агролісомеліорація”?
13. Які основні ознаки притаманні лісу?
14. Принцип виділення ерозійних фондів.
15. Привододільний ерозійний фонд та його господарське використання
16. Присітковий ерозійний фонд та його господарське використання.
17. Гідрографічний ерозійний фонд та його господарське використання.
18. Дайте визначення “головна порода” та наведіть перелік деревних порід, які відносяться до головних.
19. Дайте визначення “супутня порода” та наведіть перелік деревних порід, які відносяться до супутніх.
20. Дайте визначення “чагарникова порода” та наведіть перелік чагарникових порід, які використовуються в захисних насадженнях.
21. Які види насаджень розміщують на привододільному ерозійному фонді?

22. Які види насаджень розміщують на присітковому ерозійному фонді?
23. Які види насаджень розміщують на гідрографічному ерозійному фонді?
24. Принцип розміщення полезахисних лісових смуг.
25. Принцип розміщення стокорегулюючих лісових смуг.
26. Дати визначення показнику “конструкція” лісових смуг.
27. Який зв'язок існує між типами лісових культур і конструкціями лісових смуг?
28. Якими показниками характеризується щільна конструкція лісових смуг, де використовується, з яких порід може бути сформована?
29. Якими показниками характеризується ажурна конструкція лісових смуг, де використовується, з яких порід може бути сформована?
30. Якими показниками характеризується продувна конструкція лісових смуг, де використовується, з яких порід може бути сформована?

Контрольні питання до модуля 2 з дисципліни “Агролісомеліорація”

1. Наведіть основні таксаційні показники, які характеризують лісове насадження.
2. Походження насаджень та його коротка характеристика.
3. Бонітет насаджень та його визначення.
4. Що характеризує повнота насаджень, поділ за повнотами?
5. Середній діаметр та середня висота насаджень, як вони визначаються?
6. Склад насаджень та його визначення.
7. Класи товарності насаджень, за якими ознаками вони встановлюються?
8. Характеризувати суховійні вітри, як несприятливе природне явище.
9. Характеризувати посуху, як несприятливе природне явище.
10. Характеризувати пилову бурю, як несприятливе природне явище.
11. Що таке ерозія ґрунту та які види ерозії існують?
12. Які елементи гідрографічної мережі Вам відомі: стародавні та сучасні?
13. Який існує поділ лісів за народно-господарським значенням?
14. У чому полягає головне користування лісом?
15. У чому полягає проміжне користування лісом?
16. У чому полягає побічне користування лісом?
17. Перелічити які можуть бути встановлені показники стиглості лісу.
18. Визначення поняття лісовпорядкування.
19. Едафічна сітка Олексієва-Погребняка, мета застосування.
20. Навести біотичні фактори середовища, яка їх роль у розвитку лісу?
21. Навести абіотичні фактори середовища, яка їх роль у розвитку лісу?
22. В чому проявляється вплив полезахисних лісових смуг на сільськогосподарські угіддя?
23. Яка мета проведення підготовчих робіт при лісовпорядкуванні?
24. Основний перелік підготовчих робіт при лісовпорядкуванні.
25. Який перелік робіт відноситься до польових при лісовпорядкуванні?
26. У чому полягають особливості підготовчих робіт до впорядкування захисних лісових насаджень.
27. З якою метою проводять колективне та індивідуальне тренування?
28. Який перелік робіт входить до складу камеральних?
29. Як здійснюється організація агролісомеліоративного впорядкування?
30. Значення та класифікація зелених насаджень.
31. Перелічити види насаджень які застосовуються при озелененні.
32. Перелічити види площ озеленення.
33. На які категорії поділяються дерева по вибагливості до світла?
34. На які категорії поділяються дерева по вибагливості до тепла?
35. На які категорії поділяються дерева по вибагливості до вологи ґрунту?
36. На які категорії поділяються дерева по вибагливості до родючості ґрунту?

6. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни використовується *пояснювально-ілюстративний* метод навчання, за допомогою якого студенти отримують знання на лекційних та лабораторно-практичних заняттях, з навчальної та навчально-методичної літератури. Даний метод знаходить широке застосування під час подачі великого масиву інформації.

Метод *проблемного викладу* використовується у процесі лабораторно-практичних занять, коли викладачем до викладу матеріалу ставиться проблема, формулюється пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів та показується спосіб рішення поставленого завдання.

7. Форми контролю

Під час вивчення дисципліни поточними формами контролю є два змістових модулі та виконання розрахунково-графічної роботи, а остаточною формою контролю – іспит.

8. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Положення про екзамени і заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затверджене вченою радою університету 20.02.2015 р., наступним чином:

Поточний контроль		Рейтинг з навчальної роботи R _{нр}	Рейтинг з додаткової роботи R _{др}	Рейтинг штрафний R _{штр}	Підсумкова атестація (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2					
0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка національна	Оцінка ЄКТС	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82–89
	C	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74–81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64–73
	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60–63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати позитивну оцінку	35–59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота над вивченням матеріалу	01–34

9. Методичне забезпечення

1. Малюга В.М. Агролісомеліорація. Робоча програма, методичні поради для виконання лабораторно-практичних занять і самостійної роботи студентів освітньо-кваліфікаційного рівня “Бакалавр” спеціальність 6.070904 – “Землепорядкування та кадастр” / Малюга В.М., Дударець С.М., Радучич М.І. – К.: Видавничий центр НАУ, 2009. – 85 с.

10. Рекомендована література

Основна

1. Юхновський В.Ю. Агролісомеліорація: підручник / Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малюга В.М.. – К.: Кондор, 2012. – 372 с.

Допоміжна

2. Агролісомеліорація / А.Е. Дьяченко, Л.П. Брисова, И.Ф. Голубев и др. – М.: Колос, 1979. – 208 с.
3. Калінін М.І. Теоретичні основи лісових меліорацій / М.І. Калінін, О.С. Мельник. – Львів: Світ, 1991. – 262 с.
4. Калінін М.І. Лісові культури і захисне лісорозведення / М.І. Калінін. – Львів: Світ, 1994. – 296 с.
5. Довідник з агролісомеліорації (За ред П.С. Пастернака). – К.: Урожай, 1998. – 288 с.
6. Юхновський В.Ю. Лісоаграрні ландшафти рівнинної України: оптимізація, нормативи, екологічні аспекти / В.Ю. Юхновський. – К.: Інститут аграрної економіки, 2003. – 273 с.
7. Гірс О.А. Лісовпорядкування: Підручник / Гірс О.А., Новак Б.І., Кашпор С.М.. – К.: “Арістей”, 2004. – 384 с.

Національний університет біоресурсів
і природокористування України
Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

“ПОГОДЖЕНО”
Декан факультету
професор _____ В.Д. Шинкарук

Лекцій (год.) - 15
Прак.занять (год.) - 30
Самостійна робота - 45
Всього (год.) - 90
Кредитів -3,0

КАЛЕНДАРНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни “Агролісомеліорація”. Курс – 2, семестр 3

№	Місяць, тиждень	ВИДИ ТА ЗМІСТ ЗАНЯТЬ							Поточний контроль знань
		Лекції	год.	Лабораторні, практичні заняття	год.	Самостійна робота	год.	Література	
1	II;1	Загальні відомості про ліс і захисні лісові насадження	2	Диференціація дерев у насадженні за характером їх росту та розвитку, формою, розмірами стовбурів і крон	4	Компоненти лісу, особливості росту і розвитку дерев	12	1-С.3-16; 2-С.3-11	1
2	II;3	Лісівничо-таксаційна характеристика лісомеліоративних насаджень	2	Оцінка продуктивності насаджень, природного зрідження та диференціації дерев	4	Визначення об’єму модельних дерев із застосуванням різних формул	12	1-С.25-42; 2-С.74-83	1
3	III;1	Основи дендрології, лісівництва, лісової таксації і лісових культур	2	Морфологічна, екологічна і лісомеліоративна характеристика деревних і кущових порід	4	Основні ознаки лісу	12	1-С.16-65; 116-139; 2-С.46-115; 218-220; 237-266	1

№	Місяць, тиждень	ВИДИ ТА ЗМІСТ ЗАНЯТЬ						Поточний контроль знань	
		Лекції	год.	Лабораторні, практичні заняття	год.	Самостійна робота	год.	Література	№ модуля
4	III;3			Організаційно-господарські заходи впорядкування території. Виділення ерозійних земельних фондів	4			1-С.162-196; 237-239; 2-С.116-130; 133-135	2
5	IV;1.	Полезахисне лісорозведення	2	Розміщення полів основної та ґрунтозахисної сівозмін з урахуванням спеціалізації господарства	2	На плані в 3	3	1-С.162-196; 237-239; 2-С.116-130; 133-135	2
6	IV;3.	Лісомеліоративні насадження – складова частина протиерозійної системи	3	Розміщення захисних лісових насаджень на плані землекористування	4	здійснити розміщення всіх видів ЛМН			
7	V;1.	Основи лісовпорядкування, проектування системи лісомеліоративних насаджень	2	Конструкції запроєктованих лісомеліоративних насаджень, добір порід, типи культур, схеми змішування	4	Здійснити добір порід, надати їх характеристику, схеми змішування	3	1-С.246-299; 2-С.185-201; 283-295; 313-332	2
8	IV;3.	Озеленення населених міст	2	Складання відомості запроєктованих насаджень та визначення лісистості території	4	Особливості озеленення населених міст	3	1-С.246-270; 2-С.185-201; 283-295	2
Разом			15		30		45		іспит

НПП, що викладає дисципліну _____ Юхновський В.Ю..

Завідувач кафедри _____ Маурер В.М.